

PAKLENA KUHINJA
PROFESORICA
OBRINJIČKO-
TEHNIČKE ŠKOLE
ZORICA KUJUNDŽIĆ
POMAŽE MAKARSKIM
STRUKOVNJAČIMA
OZVITI STARA
ZVANJA I ZVANJA

U Imotskom u kuhare idu odlikaši i jedan razred im je malo, a kod nas se ni ti desetoro djece ne može skupiti

Imamo u Imotskom samo jedno odjeljenje kuharata i da bi upali, osmaši moraju biti minimalno vrlo dobri, a često neće upasti ako nisu odlični. Da možemo, tri bismo razreda upisali - kaže Zorica Kujundžić

kovnih zvanjama, pa tako kuharčevanjsku učenici s minimalno vrlo dobrim uspjehom. Slovise, nerijetko su tu i odlikaši. Zorica Kujundžić, profesorica engleskog jezika Obitničko-tehničke škole, veli kako bi bez problema popunili tri odjeljenja. U čemu je trik? Nemamo ga ni, piše čeno profesorici Kujundžić, koja je nedavno posjetila Švednu strukovnu školu u Mektarskoj, da govori o projektu zbog kojega je i pozvana u grad pod Bikovom, a koji, kaže ona, itekako ima veze s popularizacijom zvanja kuharata i Imotskom.

Praksa u Italiji

Radi se o Erasmus plus programu, o kojem se vjerojatno već ponašalo čuli. Zorica Kujundžić koordinatorka je EU projekata na kojima radi već cijelo desetljeće. Do sada je za nje 12 projekata. Vodila je nekoliko generacija djece na edukacije u inozemstvo, a sada je planu usavršavanje u Španjolskoj, Portugalu i Italiji. Kako bi im pomogla sa svojim iskustvom izrade projekata, pozvali su je 12 Švednje strukovne škole u Mektarskoj, čiji je 11 učenika četiri u Italiju na dva tjedna. Bit će makarskim kuharima, Irižerina i učenicima THK zvanja sve plaćeno, a dobit će i džeparac. Svojevrsnu "outsourcing uslugu" je zatražila i škola u Vrgovu, gdje će učenike Kujundžić voditi u Portugal, i to na tri tjedna. Mladimocaniti će u Španjolsku, u Granadu.

Naučit će tako makarski učenici kako se stručno usavršavaju putavača u Italiji. Vidi se svjetla, bit će u neposrednom kontaktu s obiteljima i ljudima u stranoj zemlji, a za sve to njihovi roditelji neće morati potrošiti ni kune. Profesorica Kujundžić nije pozvano ravnatelj nego jedan nastavnik koji predaje kuharstvo, inače iz Imotskog, a uključila se Marineta Bušelić, koja

PISAO: MONA CIKAC
SNIMAO: RALJIC HANJAZA WEDA

Prigle nekih mjesec dana ministrica znanosti i obrazovanja Blaženka Divjak izjavila je kako je napokon došlo vrijeme da strukovno obrazovanje dobije zvezdani status. Za modernizaciju

strukovnih zvanja planira se namaknuti ukupno tri milijarde kuna, usvojene su izmjene Zakona o strukovnom obrazovanju i pokrenut pilot-projekt dualnog obrazovanja. Strukovna zvanja su u velikoj krizi, ne samo u Hrvatskoj, nego su deficiarna i u Europi. No,

Makarska ravnateljica predlaže: Nema kuhara, nema konobara, a i oni koji se upišu, mahom su učenici koji naprosto nisu mogli ništa drugo upisati. Nema ni prodavaca. A sve to na podršku na koju su upravo strukovna zvanja najtraženija. Nitko ne mudi odgovore,

tek lamentiranje. Fatalnije, međutim, nije riješenje, on je tek opravdanje za odsustojanje. Obitničko-tehnička škola u Imotskom može poslužiti kao recept, njihov uspjeh može poslužiti kao "know-how". Ta škola već godinama svatko tko želi biti kuhar, traži od nekog stručnjaka

>> predaje ekonomsku grupu predmeta. Rekli bismo, opet "privatna" inicijativa. Još jedan dokaz da su stav čip ljudi.

Sve ovo s projektom zvuči primamljivo. Kakva su iskustva sa spomenutim projektima i mobilnosti, kako zovete odlaske učenika vani? - Jako dobra. To nas i potiče na rad na projektima. Treba tu prije svega osmisliti program, pronaći pouzdane partnere, dogovoriti sve detalje oko smještaja, edukacije, razraditi detaljni plan... Svaki dan je već isplaniran, zna se što će učenici raditi, i sve se to evidentira ugovorima.

Teška edukacija

Je li jezična barijera problem?

- Vjerujete li da Talijani jako slabo govore engleski jezik, da ga ne govore čak ni mentori s prakse koji rade direktno s djecom? Nije ni čudno, jer imaju samo jedan sat tjedno engleskog. Zato sam došla na ideju da organiziramo tečaj talijanskog, gdje će biti fokus na stručnim izrazima.

Možete li povući paralelu iz među strukovnog

Nijedan prodavač nije upisan u prvi razred!

Dok sluša iskustva s kuharima iz Imotskog, čovjeku se otme mudri citat iz popularne hrvatske pjesme, koji samo što nije postao mantra: Kako to, kako to. Salu na stranu, ali makarska iskustva su oprečna. Ove godine, kaže nam profesorica Marinela Bušelić, nije upisan nijedan konobar, a kuhara je samo - devetero. U trećem razredu svega je 15 učenika, od čega samo dva konobara. Prodavača pak nema ni u prvom ni u drugom razredu. Za razliku od Imotskoga, uglavnom te smjerove upisuju učenici kojima to zvanje nije prvi nego jedini izbor. Poglavito zbog niskih upisnih pragova. Paradoks je to turističkog kraja s velikim potrebama i sve boljim uvjetima za kuharima i konobarima, te izostanku interesa za tim zanimanjima. A sad je problem i s prodavačima.

- Kod nas nije problem naći kvalitetnu praksu kao kod kolega u Imotskom, nego ikakvu praksu za prodavače. Imamo ih svega devet i samo za njih veliki je problem naći vanjsku praksu. Nekad smo znali bez problema upisati 30 prodavača. Baš zato smo željeli uključiti i prodavače. Već je poznato kako je veliki problem s kuharima i konobarima i slažem se da je zaista paradoks da ih nema u vrijeme kada nedostaje takve radne snage. No, isto tako sam uvjerenja da je jedno vrijeme izostala suradnja s gospodarstvenicima i sada se učenici više ne žele upisivati - kaže Bušelić.

Dodaje kako će trebati proći neko vrijeme dok se ne shvati kako su se i uvjeti i plaće u međuvremenu promijenile nabolje.

Ima li istine u tome da je Makarska rivijera bogata u smislu mogućnosti zarade od apartmana, pa je posrijedi i nekakav elitizam?

- Vjerojatno da, ali isto se tako godinama stvaralo mišljenje kako su kuhari i konobari iskorištavani i potplaćivani, a doprinijela je i loša suradnja s gospodarstvom. No, ima i elitizma, svi bi išli u četverogodišnje i upisivali fakultete - odvraća profesorica Bušelić. Da motivacije međutim nedostaje i među odraslima, može se zaključiti po činjenici da je od pet predavača kuharima i konobarima svega dvoje iz Makarske, dok su ostali iz Imotskog, odnosno iz Omisla. Ne može se reći da u Makarskoj nema iskusnog i školovanog kadra, premda očito svoj interes ne vide za katedrom.

obrazovanja vani i kod nas? Jesmo li milijama daleko?

- Kod nas je jako teško educirati učenike na način da nakon završetka školovanja budu što konkurentniji na tržištu rada. Zaključili smo da je najveći problem praktična edukacija. Oni dobiju svu teoretsku edukaciju, u redu je i praksum u školi, ali vanjska praksa uistinu je pravi problem. Naći vlasnika restorana u hotelima kod nas u Imotskom veliki je problem. Praktična nastava je problem jer bez nje učenik može vrlo malo. Izade na tržište rada i tek onda uči posao.

Kako je to vani?

- Sjećam se jednog pripremno posjeta u Frankfurtu. Kad sam vidjela kabinet automehaničara, kako je opremljen i kako izgleda nastava, ja sam pomislila: Bože moj, hoćemo li mi ovo ikad dostići. Dečki sjede za stolom, njih četvorica, svaki ima laptop i ispred sebe najnoviji model automobila. Prvo uče teoretski, a onda praktično.

U kojim zvanjima su najveći problemi za primjenu praktične nastave?

- Možemo reći da u Imotskom nemamo problema s kuharima. Konobara ima manje, frizera isto manje, prodavača najmanje. Namjeravamo povesti promociju tih zvanja završnim razredima osnovnih škola, prezentirati im i rad na projektima. Kad im se predstavi mogućnost edukacije vani, javlja se interes. Želimo pokazati da strukovna zanimanja nisu samo za loše učenike.

Ta štetna fama je neutemeljena?

- Da, mi imamo prekrasne primjere. Naši učenici dobiju potvrdu svog znanja u vidu Europass mobility dokumenta. Jedan naš učenik tako je dobio posao u Londonu. Iako je taj učenik kao odlikaš upisao kuhare.

Znači zanimanje ku-

hara je sve popularnije? - Da, ima djece koje su odlični učenici i završavaju zvanja kuhara, frizera. To žele, imaju formalno obrazovanje, ali k tome im se pruži i mogućnost edukacije vani. A često im se ponudi da se vrate raditi. Zato jer su vrijedni, dobri, i znaju jezik. Neki su prodavači tražili da se naš učenici vrate po završetku školovanja.

Za koja zvanja?

- Za automehaničare, kuhare, frizere. Naši učenici brzo uče i vještaju. Zato je šteta da se zvanja doživljavaju na način na koji ih se percipira kod nas. Ja mučim da nađem zidara koji će mi uzdati zid. Imam učenika električara koji je bio s nama u Portugalu, pa momak zaraduje više nego ja.

Besplatna priprema

Je li mobilnost uistinu tako bitan motiv da se učenici odlučuju za ta zvanja?

- O, da! Evo, naša škola iz Imotskog je kandidirala za škole za EU parlament, gospođa s kojom sam razgovarala velika kao su naši učenici jako dobri, ali imaju manjak samopouzdanja. Uvijek se ističu Talijani, Francuzi... Kroz ove projekte mi im podižemo samopouzdanje. Da shvate da vrijede. Cilj mobilnosti jest edukacija, ali još je važnije da se oni snadu kao osobe. Uče od izlaska iz kuće pa nada se. Moramo znati da živimo u socioekonomski nerazvijenog regiji, što znači da mnoga djeca nikad ne vide avionom.

A zašto se to ne prevodi u drugim školama? Evo, kolege iz Strukovne zvali su vas u pomoć, što je sa Srednjom školom fra Andrije Kačića Miošića?

- Znate u čemu je problem? Zato jer nam nitko ne plaća posao pripreme projekata koji dodatno radimo. Mi radimo u nastavi i imamo satnice. Dakle, sve se bazira

na profesorovoj osobnoj motivaciji?

- Da, šamo entuzijasti koji vole taj posao i imaju volje žrtvovati dio svojeg vremena, oni to rade. To je jako zahtjevno.

Ali putujete?

- Da, često puta kažu kako je nama fino jer odlazimo vani. Neke kolege čak smatraju da se rade o nekoj koristi, iako vide tek vrh sante leda. Naime, koliki je teret odgovornosti, znaš tek kad učenike žive i zdrave vratitiš doma. Nije to samo odvesti ih, nego treba razraditi ideju, napisati prijavu, koja ne mora proći, a tek onda ide provedba.

Koliko vremena utrošite u pripremu projekta?

- Ovak zadnji projekt pripremala sam 10-ak dana. Svaki dan po 12 sati za laptopom.

Ako je sve stvar entuzijazma profesora, smijemo li onda zaključiti da u Makarskoj uistinu nema motiviranih?

- To je njihova stvar, ali da, moguće je to teoretski provesti za baš svaki program. I vjerojatno ljudi nisu potaknuti naprosto zato jer nisu plaćeni.

Je li teško proći s projektom, kakva bude konkurencija?

- Teško je, jer se prijavi po 100-120 škola, a prođe 20-ak.

Jesu li djeca demotivirana društvenom klimom? Vide da se falsificiraju diplome i da je najvažnije biti politički podoban?

- Teško ih je motivirati jer su itekako dobro svjesni trenutka i vremena u kojem živimo. Utječe to na sve, ta klima i nepravda. Kad vide da se netko probije, a nema ni znanja a ni diplome. Kamoli da se zaposli uz lažnu diplomu.

Ali rekli ste, a to je ohrabrujuće, da ih jako veseli kad dobiju "feedback" o svojoj vrijednosti i znanju? Znači, zadržala se ta neka nevino unatoč epidemiji ogorčenosti i besmisla u društvu?

Naši učenici brzo uče i vještaju. Zato je šteta da se zvanja doživljavaju na način na koji ih se percipira kod nas. Ja mučim da nađem zidara koji će mi uzdati zid. Imam učenika električara koji je bio s nama u Portugalu, pa momak zaraduje više nego ja. Naš cilj je pokazati kako strukovna zanimanja nisu samo za loše učenike. Dapače!

- O, da! Jako su sretni kad ojacaju i u svojem poslu i kao osobe. Jedni drugima dijele iskustva i onda paze i na izostanke i na ocjene. Kažu jedni drugima, vidiš, taj i taj nije išao jer je imao puno izostanaka. Ili ovaj je prošao jer ima bolje ocjene i zna bolje engleski. Iako, uvijek ima i one djece koju baš ništa ne može motivirati.

Promjena imidža

Rekli ste da imate i odlikaše među kuharima? - Da, moj suprug radi u osnovnoj školi i kad priča s osmašima, dosta je onih koji kažu da žele baš u kuhare. Imamo samo jedno odjeljenje kuhara i da bi upali, moraju biti minimalno vrlo dobri, a često neće upasti ako nisu odlični. Da možemo, tri bismo razreda upisali!

Zvuči nevjerojatno. A kako je to bilo prije 10-15 godina? Otkad je taj trend?

- Ni blizu nije bilo ovako. Mislim da je sve rezultat promjene imidža škole i popularizacije određenih zanimanja. Između ostalog i kroz odlaske na usavršavanje vani.

